

De Morgenster 3 december 2023
Eerste zondag van de advent
Thema: 'naar u gaat mijn verlangen uit'

Overweging

Hoe was het ooit, lang geleden, midden in de jaren vijftig van de eerste eeuw van onze jaartelling, als er ergens in een kleine christelijke gemeenschap een brief binnenkwam van de apostel Paulus? Zo'n brief werd gebracht door één van zijn medewerkers. Die had ongetwijfeld van Paulus zelf instructie ontvangen over de manier waarop de brief voorgelezen moest worden. Teksten werden in die tijd sowieso nooit in stilte gelezen, ze werden altijd *voorgelezen*. Als de gemeente verzameld was en die medewerker van Paulus de brief begon voor te lezen dan was het alsof Paulus zelf aanwezig was – in die *viva vox*, in die levende stem. Ongetwijfeld ontspon zich direct na het voorlezen van die brief een gesprek met de aanwezige gemeenteleden over datgene wat ze net gehoord hadden. Ik stel me zo voor dat de medewerker van Paulus zich dan beschouwde als een plaatsvervanger van Paulus en dat hij het was die in gesprek ging en toelichting gaf op datgene wat misschien onduidelijk was geweest of wat anderszins vragen oproep. Het ontvangen van een brief stond dus direct in een situatie van *dialogo*.

Mijn voorstel is dat wij dat hier vanmorgen ook gaan proberen. U heeft de eerste versen van die brief aan de Filippenzen gehoord. Wat u nu te horen krijgt is een nieuwe versie van die tekst. Maar ik lees nu niet uit de brief aan de Filippenzen maar uit de Eerste brief aan de Morgenster. Een brief gistermiddag ontvangen van Paulus zelf, echt waar. Ik mocht dienen als het dankbare kanaal om deze woorden door te geven. U zult merken, in deze brief doet Paulus zijn best om bepaalde thema's uit zijn oude brief aan de Filippenzen te vertalen voor u. Niet meer voor het jaar 54 of zo, maar voor 2023. Hij is voor u geschreven, voor jullie. Om jullie een hart onder de riem te steken, juist in deze tijd van grote veranderingen. Het is de bedoeling om als ik deze brief heb voorgelezen dat er dan, net als ooit bij de andere brieven van Paulus, tijd is voor gesprek. Dus ik vraag u om met dit in het achterhoofd te luisteren: wat raakt mij? Waar heb ik een vraag bij? Waar wil ik over doorpraten?

* * * * *

Van Paulus, dienaar van Christus Jezus.

Aan de verzamelde gemeente van de Morgenster in de Mediastad Hilversum, hetzij bijeen gekomen in de Morgenster zelf hetzij thuis verblijvend. Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer Jezus Christus. Over de kloof van vele eeuwen richt ik mij vanmorgen persoonlijk tot u in het bijzonder. U weet hoe ik mij vele eeuwen terug heb gericht tot de kleine gemeente in Filippi, een Romeinse stad in Macedonië. U heeft gehoord met hoeveel dankbaarheid ik mij toen richtte tot die mensen, tot Lydia en de gevangenisbewaarder en al die anderen die mij zo na aan het hart liggen. Het zal u opgevallen zijn met wat een innigheid van toon ik mij tot hun richtte. Dat deed ik niet met al mijn gemeenten. Mogelijk is dat u bekend. Maar bij de Filippenzen deed ik dat wel. Niets liever wil ik dat ook tot u doen. U heeft dat ook nodig weet ik. U zit er niet op te wachten om gewezen te worden op uw tekortkomingen, mochten die er zijn, neen wat u nodig heeft is een woord van bemoeiding en aanmoediging. Want u gaat, zo heb ik via een van u gehoord, door tijden van grote veranderingen heen. Dat vraagt veel van u. Mogelijk zijn er momenten dat

u vreest dat deze veranderingen te snel gaan, of verkeerd zullen uitpakken. Dat u zorgen heeft of u wel iedereen bij elkaar zult kunnen houden. Op zo'n moment heeft u het ook nodig dat er mensen opstaan die leiding geven. En ik heb gehoord dat dat ook zeker het geval is. Zo bid ik met u dat allen die een taak op zich nemen steeds weer vervuld zullen mogen worden met de kracht van de Heilige Geest, tot eer van God de Vader die ons zijn barmhartigheid heeft getoond in de komst van zijn Zoon, Jezus die wij ook de Christus noemen, de gezalfde.

Dat brengt mij voordat ik bij de hoofdzaak kom bij een althans voor mij nieuwe gewoonte die u blijkt te hebben. U viert namelijk, zo heb ik gehoord, de komende tijd de periode van advent, tijd om u voor te bereiden op wat u noemt het 'kerstfeest'. Ik althans heb een dergelijk feest nooit gevierd, en ik ben mij er ook niet van bewust dat er enige heiligen zijn onder ons die dat doen. Waarom zouden wij ook de geboorte van Christus vieren? Dat is toch bijzaak? Het gaat er om dat hij die ooit gekruisigd is geworden nu leeft bij God, als eerste van hen die ooit ontslapen zijn. Over zijn geboorte weet ik trouwens niets dan dat hij zoals allen geboren is uit een vrouw. Ik zou niet weten wat we daar nog aan toe zouden moeten voegen. Tot uw verontschuldiging moet ik overigens melden dat u in deze gewoonte niet alleen blijkt te staan, zo heb ik begrepen.

Overigens, nu ik er in tweede instantie bij stil sta denk ik dat we hiervan mogelijk iets goeds kunnen maken. De door u gevierde tijd van verwachting leent zich namelijk uitstekend om het te hebben over de drieslag die u ongetwijfeld al had opgemerkt in datgene wat ik ooit schreef aan de Filippenzen, namelijk dat ik het had over *verleden, heden en toekomst*. Dat is ook precies wat u doet in deze adventsperiode: u kijkt terug op wat u vindt bij profeten en evangelisten, u viert de komst van Jezus als inspiratie voor nu, en u verheugt zich op de dagen van kerst die nog zullen komen. Ik hoor dat u dat zelfs doet met leden van een aangrenzende gemeente die zich Romeins-Katholiek noemt, als ik goed ben ingelicht. Moet ik u hierom prijzen? Zeer zeker!

Maar nu terug naar mijn eigenlijke betoog. Over verleden, heden en toekomst sprak ik tot de Filippenzen. Evenzo wil ik dat tot u doen, maar dan geheel tot u gericht, als mijn broeders en zusters, mij verplaatsend in uw situatie. Is dat immers ook niet wat de Heer Jezus deed? Hij sprak niet tot de mens in het algemeen maar tot die en die mensen, op dat moment. Dat geeft ons de vrijheid het op dezelfde wijze te doen. Laten wij het dus eerst hebben over uw verleden. De ouderen onder u hebben nog herinneringen aan andere plekken van samenkomst. Vele van die plekken bestaan niet meer. Er staat nu een appartementengebouw of een school. Ook hebben velen van u herinnering hoe u nog niet zo lang geleden de schilderskwast ter hand hebt genomen om de plek waar u nu als gemeenschap verblijft klaar te maken voor gebruik, niet alleen voor uzelf maar ook voor velen uit uw omgeving die daar graag zouden willen komen. De herinnering aan die verdwenen plekken, dat zijn voor sommigen van u pijnlijke herinneringen. Maar de herinnering aan de bouw van uw nieuwe plek, dat is een herinnering waar u warm van kunt worden. Een herinnering aan een tijd van een nieuw begin, met heel veel kinderen en jongeren in uw midden. Het was een nieuw begin, en u heeft er om gebeden dat er zegen op mocht rusten en dat is ook gebeurd, gelijk in de psalmen geschreven staat: *Moge uit Sion de Heer u zegenen*.

Laten we dat eens vergelijken met hoe het nu met u is. U bent nu veel geringer in getal dan toen. Dat heeft ook te maken met een ziekte die u en de ganse aarde

getroffen heeft, nog niet zo lang geleden. Maar het gaat dieper. Toen ik lang geleden als apostel rondtrok toen stuitte mijn prediking van een gekruisigde Heer natuurlijk op hoongelach en spot. Dat kon niet anders, dat was eigen aan de inhoud van mijn boodschap. Maar met niemand hoefde ik in debat over de vraag of er een God is die wij mogen dienen. Dat was vanzelfsprekend. Maar, zo heb ik gehoord, dat is bij u heel anders. Nog niet zo lang geleden kon uw geloof meeliften op een algemeen besef van wat geloof is en wie God is. Maar die vanzelfsprekende gastvrijheid van de cultuur om u heen die is niet meer. En dat doet iets met u, dat doet iets met uw geloof, dat maakt het voor een nieuwe generatie veel moeilijker om God te zoeken en te vinden. Dat u binnenkort nog veel meer zult gaan samenwerken met anderen en mogelijk uw huidige plek van samenkomst zult verlaten, dat is hierbij vergeleken een kleinigheid. Ook straks als u weer voor een korte tijd een volle zaal zult hebben dan blijven de grote vragen, van hoe nu God ter sprake te brengen, van hoe te handelen passend bij wat God van ons vraagt. Mocht u nu van mij een verlossend woord verwachten of een quick fix, een snelle oplossing, lieve mensen van de Morgenster, dan moet ik u teleurstellen. Hoe zou het ook anders kunnen? Dit is te groot voor één mens alleen, hier kunt u alleen in gezamenlijkheid een weg in vinden, met alle heiligen waar ook ter wereld. Dit vraagt uithoudingsvermogen en vertrouwen.

En dat brengt mij bij mijn laatste punt. We hebben het gehad over het verleden en ook kort over het heden. Laten we het nu tot slot hebben over de toekomst, over dat wat u nog te wachten staat. Dat is voor mij, apostel Paulus, zo zult u hopelijk begrijpen, een wat pijnlijk punt. Ik namelijk was er ooit vast van overtuigd dat de Heer Jezus binnen afzienbare termijn terug zou keren op de wolken en dat zijn koninkrijk snel aan zou breken. Ik heb mij vergist, ik geef het toe. Het zij mij hopelijk vergeven. Doordat het allemaal veel langer is gaan duren hebt u een hele liturgische kalender ontwikkeld. Elk jaar opnieuw verwacht u Jezus' komst, maar dan als pasgeborene in een voederbak. Dan vraag ik mij af: hoe bereidt u zich nu in deze adventstijd voor op de toekomst die ook Gods toekomst is? Dat geloven we toch nog wel, ja toch zeker? Tot de Filippenzen heb ik ooit geschreven dat ik met heel mijn hart naar hen verlang, met de liefde van Christus. Daarmee zette ik mij af tegen de filosofie van mijn dagen die mensen aan wilde zetten om hun emoties vooral te onderdrukken. Zo wilde ik niet leven, neen, zo kón ik niet leven, want als je de liefde van God heb geproefd hoe zou je dat dan kunnen verbergen in de manier waarop je omgaat met anderen? Vandaar mijn voortdurende spreken over blijdschap. Zo was het en niet anders. Zo moet ook u, denk ik, naar de toekomst van God toe leven door niet mee te doen met wat in uw tijd het heersende levensgevoel is, namelijk leven met een soort onverschillige houding dat er geen grotere waarheid meer is en dat iedereen maar moet doen wat hem of haar goeddunkt, zolang een ander geen schade lijdt. Is dat echt leven? Waar blijft dan de roep om gerechtigheid? Waar blijft het moment dat ook u zegt: tot hier en niet verder? Ik aarzel om dit zo te schrijven want het klinkt alsof ik mij boven u verhef en dat valt niet goed in uw tijd, zo meen ik te weten.

Lieve mensen van de Morgenster, tot slot, laat uw vreugde volkomen zijn. Laat ook uw liefde steeds meer winnen aan inzicht en fijngevoeligheid, om te onderscheiden waarop het aankomt. Ooit schreef ik dat letterlijk aan de Filippenzen. Deze woorden gaan de eeuwen door en hebben niets van hun kracht verloren. De genade van de Heer Jezus Christus zij met u allen.

[volgt uitwisseling over deze brief]

ds. Erik van Halsema